

Sygn. akt IV U 471/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Beata Urbańska-Woike
Protokolant:	st. sekr. sądowy Katarzyna Krajewska

po rozpoznaniu w dniu 31 października 2017 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy M. S.

przy udziale zainteresowanego Z. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie podlegania do ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę

na skutek odwołania M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 7 marca 2017 r. nr (...) - (...) Decyzja nr (...)

o d d a l a o d w o ł a n i e

/-/SSO B. Urbańska-Woike

Sygn. akt: IV U 471/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 7.03.2017 roku, nr: (...), znak : (...)/ (...) - (...) na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a, art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 963, z późn. zm.) oraz art. 83 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014r., poz. 121, z późn. zm.) w związku z art. 300 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502) stwierdził, że M. S. jako pracownik u płatnika składek Z. J. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 1.10.2016 roku do dnia 31.10.2016 roku.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że na podstawie zebranego materiału dowodowego stwierdził, że celem zgłoszenia ubezpieczonego do ubezpieczeń był zamiar ubiegania się o emeryturę pomostową. Świadczyć o tym może

również przyczyna rozwiązania stosunku pracy - likwidacja stanowiska pracy- przesłanka konieczna do ubiegania się o przyznanie emerytury. Umowa o pracę zawarta została dla pozorów, pracodawca nie miał bowiem potrzeby zatrudnić pracownika, a z całokształtu zebranego materiału dowodowego wynika, iż wolą stron nie było rzeczywiste świadczenie pracy przez skarżącego, ani korzystanie z jego pracy przez Z. J., ale stworzenie podstawy do uzyskania prawa do emerytury.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył M. S. wnosząc o jej zmianę i ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w spornym okresie. W uzasadnieniu wskazał, że organ rentowy odmówił mu prawa do emerytury pomostowej. Tymczasem kontynuował pracę w warunkach szczególnych od dnia 1.10.2016 roku, po czym otrzymał wypowiedzenie umowy o pracę z dniem 31.10.2016 roku, a rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło w wyniku pogorszenia się kondycji finansowej zatrudniającej go firmy. W jego ocenie spełnił warunki do otrzymania emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wskazując w uzasadnieniu, że decyzja nr (...) z dnia 7.03.2017 roku dotyczy podlegania odwołującego ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u Z. J., natomiast w przedmiocie emerytury pomostowej w dniu 12.01.2017 roku została wydana decyzja, od której ubezpieczony złożył odwołanie, a sprawa toczy się przed Sądem Okręgowym w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych sygn.: IV U 212/17. Organ rentowy podkreślił, że postępowanie wyjaśniające w sprawie ubezpieczenia skarżącego u płatnika składek Z. J. zostało zainicjowane po tym jak ubezpieczony wystąpił do Zakładu o przyznanie emerytury pomostowej.

Jak wynika z akt ubezpieczony został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych przez płatnika składek Z. J. jako pracownik z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę w okresie od dnia 01.10.2016 roku do dnia 31.10.2016 roku w pełnym wymiarze czasu pracy, za minimalnym wynagrodzeniem. Mając na uwadze krótki okres zatrudnienia, a przede wszystkim wystąpienie o świadczenie emerytalne, w dniu 9.02.2017 roku organ rentowy wszczął postępowanie wyjaśniające w zakresie ustalenia obowiązku ubezpieczeń społecznych. W złożonych wyjaśnieniach Z. J. wskazał, że zatrudnił wnioskodawcę na stanowisku pilarza. Zatrudnienie ubezpieczonego podyktowane było zwiększeniem wydajności firmy. Umowa o pracę została podpisana na czas nieokreślony za wynagrodzeniem: 1.850 zł brutto. Płatnik składek oświadczył, że do obowiązków M. S. należało pozyskiwanie drewna, czyli ścinka drzew. Praca była wykonywana w leśnictwie Z.. Nadzór nad pracą M. S. sprawował płatnik osobiście. Wynagrodzenie było zapłacone bezpośrednio do ręki. Po rozwiązaniu umowy o pracę z odwołującym Z. J. nie zatrudnił żadnego pracownika. Z kolei z danych zgromadzonych w Centralnej Ewidencji Informacji o Działalności Gospodarczej wynika, że wnioskodawca prowadził działalność związaną z usługami leśnymi, w okresie od dnia 1.07.1996 roku do dnia 30.09.2016 roku (z przerwami). Od dnia 1.10.2016 roku ubezpieczony zawiesił swoją działalność gospodarczą.

W ocenie organu rentowego szereg okoliczności przemawia za przyjęciem, że zatrudnienie wnioskodawcy przez Z. J. było czynnością pozorną w rozumieniu art. 83 § 1 kc, a tym samym nie rodzącą skutków prawnych. Dla wywołania skutków prawnych związanych z istnieniem danego stosunku zobowiązaniowego nie jest wystarczające jedynie zawarcie umowy od strony formalnej, ale decydujące jest rzeczywiste realizowanie i trwanie stosunku pracy w granicach wyznaczonych treścią art. 22 kp. Na brak rzeczywistej woli płatnika składek zatrudnienia ubezpieczonego przemawiają następujące okoliczności:

1. realizowanie umowy przez bardzo krótki okres, pomimo, iż została ona zawarta na czas nieokreślony,
2. zawarcie od razu umowy na czas nieokreślony, podczas gdy typową praktyką jest zatrudnianie pracowników na czas określony lub nawet na okres próbny,
3. brak zatrudnienia przez płatnika składek innego pracownika na zastępstwo, jak również odwieszenie przez ubezpieczonego uprzednio prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej,

4. bardzo zbliżony przedmiot, jak i miejsce prowadzenia działalności gospodarczej tj. zakres wykonywanych przez skarżącego prac w trakcie prowadzenia pozarolniczej działalności, jak i w toku zatrudnienia u Z. J. mógł być tożsamy, a zatem ich rozróżnienie choćby przez świadków mających uwiarygodnić fakt pracy ubezpieczonego było niemożliwe,
5. brak zwiększonego popytu na ofertę firmy przekładający się na zwiększony przychód, a który uzasadniałby zatrudnienie ubezpieczonego, jak również brak zwiększenia wydajności firmy,
6. brak dowodu na wypłacone wynagrodzenie.

Powyższe okoliczności, zdaniem organu rentowego, jednoznacznie wskazują, że wnioskodawca został zatrudniony pozornie u płatnika składek jedynie na krótki okres dla potrzeb nabycia uprawnień do emerytury pomostowej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca M. S., ur. (...), i płatnik składek Z. J. prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą: Zakład Usług (...) (od dnia 1.07.1996 roku do nadal) oraz Zakład Usług (...) (od 17.11.1997 roku do nadal). W zakresie prowadzonych działalności obaj świadczą usługi związane z pozyskiwaniem i zrywką drewna na terenie Nadleśnictwa S. na rzecz s.c. (...), G. P.. Usługi wykonywane są w oparciu o zawierane corocznie na okres jednego roku kalendarzowego umowy o świadczenie usług, przy czym prace zlecane są na podstawie pisemnego zlecenia określającego rozmiar i termin realizacji, szczegółowe terminy oraz kolejność wykonywania poszczególnych prac określone są ustnie przez zamawiającego. W 2016r. Z. J. osiągał miesięczny dochód w wysokości od 2.079,20 zł do 13.266,53zł. I tak, za sierpień 2016r. – 10.523,07 zł, za wrzesień 2016r. – 9.570,27 zł, za październik 2016r. – 13.266,53 zł, za grudzień 2016r. – 2.079,20 zł. Z kolei wnioskodawca z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej osiągnął dochód: w miesiącu czerwcu 2016r. – 3.197,60 zł, w lipcu 2016r. 3.690,69 zł, w sierpniu 2016r. – 2.172,63 zł, we wrześniu 2016r. – 3.137,26 zł.

(dowód : wypisy z CEiDG k. 12-16 akt ZUS, umowy i faktury k.14, 57-59, 36- 37, zeznania stron : przesłuchanie odwołującego e-protokół z dnia 22.08.2017 roku i dnia 31.10.2017 roku, zainteresowanego e-protokół z dnia 31.10.2017 roku).

Płatnik składek i ubezpieczony są szwagrami. Mieszkają w tej samej miejscowości.

Odwołujący w dniu 1.10.2016 roku zawiesił prowadzą działalność. W dniu 1.10.2016 roku wnioskodawca oraz Z. J. zawarli umowę o pracę, mocą której płatnik składek zatrudnił odwołującego na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy od dnia 1.10.2016 roku na stanowisku: drwal – pilarz drzew za wynagrodzeniem: 1.850,00 zł miesięcznie.

(dowód :umowa o pracę k. 10 akt ZUS)

W dniu 17 .10.2016r. pracodawca wypowiedział skarżącemu umowę o pracę za 2 –tygodniowym wypowiedzeniem wskazując, iż przyczynę wypowiedzenia stanowi brak pracy na stanowisku drwala motorniczego. Umowa o pracę miała ulec rozwiązaniu z dniem 31.10.2016r. W dniu 31 października 2016r. pracodawca wystawił wnioskodawcy świadectwo pracy, zaś w dniu 16 grudnia 2016r. sporządził oświadczenie wskazujące na wykonywanie przez wymienionego prac przy ścinie drzew i obróbce piłą spalinową – prace wykonywane „na cały etat” .

(dowód: świadectwo pracy k. 8, oświadczenie k.4 akt ZUS i wypowiedzenie k. 40 akt sprawy).

Od dnia 24.11.2016 roku skarżący wznowił prowadzenie działalność gospodarczą. Za miesiąc październik 2016r. nie przestawił s.c. (...), G. P. rachunku za świadczone usługi.

W dniu 16.11.2016 roku M. S. złożył wniosek o ustalenie prawa do emerytury pomostowej. Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 12.01.2017 roku odmówił ubezpieczonemu prawa do wnioskowanego świadczenia wskazując w uzasadnieniu, że skarżący po dniu 31.12.2008 roku nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub

o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, bowiem do takich prac organ rentowy nie zaliczył okresu zatrudnienia w Zakładzie Usług (...) od dnia 1.10.2016 roku do dnia 31.10.2016 roku.

(dowód ;decyzja k. 24 akt ZUS, pismo (...) Sp. z o.o. Sp. k. k. 57).

Po tym, jak ubezpieczony wystąpił do Zakładu o przyznanie emerytury pomostowej, organ rentowy zainicjował postępowanie wyjaśniające w zakresie podlegania do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy o pracę i dokonał analizy zapisów na koncie ubezpieczonego. Wynika z nich, że odwołujący został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych przez płatnika składek Z. J. jako pracownik z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę w okresie od dnia 1.10.2016 roku do 31.10.2016 roku w pełnym wymiarze czasu pracy z minimalnym wynagrodzeniem. Do ubezpieczonego i płatnika składek skierowano pisma o złożenie wyjaśnień oraz przedstawienie dowodów na wykonywanie przez skarżącego pracy. W dniu 20.02.2017 roku wpłynęły wyjaśnienia obu stron. W odpowiedzi Z. J. zeznał, że zatrudnił wnioskodawcę na stanowisku pilarza, a jego zatrudnienie podyktowane było zwiększeniem wydajności firmy. Umowa o pracę została podpisana na czas nieokreślony, do obowiązków ubezpieczonego należało pozyskiwanie drewna za co otrzymywał wynagrodzenie bezpośrednio do ręki, a pracę wykonywał w Leśnictwie Z., które znajduje się w obrębie Nadleśnictwa S.. Nadzór nad jego pracą sprawował osobiście płatnik składek, który po rozwiązaniu umowy o pracę nie zatrudnił żadnego pracownika oświadczając, że ostatnio zatrudniał pracowników w latach 90-tych.

Skarżący i zainteresowany razem pracowali w lesie.

(zeznania A. P., J. P. e - protokół; z dnia 18 maja 2017r.)

Płatnik składek oświadczył, że osiągnął przychód z prowadzonej działalności na poziomie: 2015 rok – 74.848,82 zł i 2016 rok – 79.267,50 zł (pismo procesowe k. 13 akt sprawy).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżoną decyzją z dnia 7.03.2017 roku stwierdził, że odwołujący jako pracownik u płatnika składek nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w październiku 2016 roku.

(dowód: dokumentacja pracownicza plik I akt ZUS dot. odwołującego; wypowiedzenie umowy o pracę k. 40 akt sprawy; potwierdzenie przyjęcia wniosku k. 41 akt sprawy; zeznania świadków: A. P.i J. P.e-protokół z dnia 18.05.2017 roku; przesłuchanie odwołującego e-protokół z dnia 22.08.2017 roku i dnia 31.10.2017 roku oraz zainteresowanego e-protokół z dnia 31.10.2017 roku; faktury VAT k. 36-37 akt sprawy; umowa k. 57-59 akt sprawy)

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu przed organem rentowym oraz w toku postępowania dowodowego, w tym na podstawie zeznań zawnioskowanych świadków, stron i dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych odwołującego i aktach sprawy. Brak było podstaw do odmowy wiary zgromadzonym dokumentom, których prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała. Ustalając stan faktyczny sprawy Sąd co do zasady dał wiarę zeznaniom zawnioskowanych świadków w zakresie w jakim wskazywali, że odwołujący był widywany w lesie podczas prac leśnych. Natomiast Sąd nie dał wiary zeznaniom odwołującego i zainteresowanego w części w jakiej twierdzili, że skarżący wykonywał powyższe zadania w ramach stosunku pracy. Ich zeznania wobec wyraźnej sprzeczności z pozostałym zgromadzonym materiałem dowodowym nie zasługują na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl przepisów art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z 13.10.1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2016, poz. 963 ze zm.), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym oraz ubezpieczeniu chorobowemu i wypadkowemu podlegają z zastrzeżeniem zawartym w przepisach art. 8 i 9 ustawy osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. W myśl przepisu art. 13 pkt 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu

podlegają osoby fizyczne będące pracownikami w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. Zgodnie zaś z art. 8 ust. 1 ustawy za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a. Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy, pod jego kierownictwem oraz w czasie i miejscu wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem (art. 22 § 1 kp). Stosunek ubezpieczeniowy powstaje więc po nawiązaniu stosunku pracy. Jednakże o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 kp.

Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych tj. odpłatność pracy, konieczność osobistego wykonywania pracy przez pracownika, wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy i na jego ryzyko oraz pozostawanie pod zwierzchnictwem pracodawcy. Dopiero realizacja stosunku pracy rodzi stosunek ubezpieczeniowy i związane z nim prawa i obowiązki. Niezbędne jest więc rzeczywiste wykonywanie pracy w warunkach charakterystycznych dla stosunku pracy, czyli osobiste wykonywanie pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, za wynagrodzeniem. Istna jest także trwałość stosunku pracy, wykonywanie jej w sposób ciągły .

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się więc do ustalenia czy umowa z dnia 1.10.2016 roku zawarta między wnioskodawcą a płatnikiem składek, była realizowana w reżimie prawa pracy , czy też stanowiła czynność prawną pozorną .

Zgodnie z art. 22 § 1¹ kp zatrudnienie w warunkach określonych w art. 22 § 1 kp jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy. Tak więc jeżeli świadczona praca spełnia warunki przypisane stosunkowi pracy tj. osobisty charakter świadczenia pracy, odpłatność, podporządkowanie pracownika pracodawcy w procesie pracy, ponoszenie ryzyka gospodarczego, produkcyjnego i osobowego przez pracodawcę, możliwe jest ustalenie, że wiążąca strony umowa jest umową o pracę, która stanowi podstawę do ubezpieczeń społecznych. O zakwalifikowaniu stosunku prawnego jako umowy o pracę decyduje sposób wykonywania umowy, w szczególności realizowanie przez strony tych cech, które charakteryzują umowę o pracę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2.12.1975 roku, I PRN 2/75).

W świetle zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego Sąd podzielił stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym umowa o pracę zawarta pomiędzy odwołującym, a płatnikiem składek została zawarta dla pozoru, a jej celem nie była wola rzeczywistego świadczenia pracy, lecz stworzenie podstawy do uzyskania przez skarżącego prawa do emerytury pomostowej.

W ocenie Sądu umowa z dnia 1.10.2016 roku została zawarta dla pozoru, albowiem skarżący nie wykonywał pracy w reżimie prawa pracy tj. w sposób stały, zorganizowany i podporządkowany.

Materiał dowodowy ze źródeł osobowych oraz przedłożonej do sprawy dokumentacji nie pozwala na przyjęcie, że wnioskodawca rzeczywiście świadczył pracę na rzecz płatnika składek zgodnie z regułami prawa pracy.

Punktem wyjścia do rozważań w tym zakresie stanowi w niniejszej sprawie okoliczność, że wnioskodawca od 1996 roku nieprzerwanie prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą w postaci Zakładu Usług (...), w ramach której wykonuje usługi leśne na rzecz firmy (...) w P. w oparciu o roczne umowy. W 2016 roku także miał zawartą taką umowę, której nie rozwiązał w październiku 2016 roku, a prowadzoną w tym czasie działalność jedynie zawiesił.

Sąd co do zasady dał wiarę przesłuchanym w sprawie świadkom, odwołującemu czy płatnikowi składek w zakresie w jakim wskazywali, że ubezpieczony był widywany w lesie w trakcie prac leśnych. Z zeznań tych jednak nie sposób było ustalić, ani kiedy przebywał w miejscu pracy, jak długo, ani tym bardziej w jakim charakterze. Świadczenie: A. P. i J. P. zeznały jedynie, że „jak jechały przez las”, to widziały skarżącego i zainteresowanego jak „razem pracują w lesie”, a J. P. dodała, że „jak już wracały, to ich nie widziały, bo może poszli dalej w las z piłami”. Nie wiedziały, dlaczego skarżący tak krótko miał pracować u płatnika składek. Nie знаły przyczyny, z jakiej zainteresowany miałby zatrudnić

ubezpieczonego, czy wynagrodzenie zostało mu wypłacone, ani czy zainteresowany zatrudnił jeszcze kogoś. Nic im nie było wiadomo w temacie warunków zatrudnienia odwołującego. Nie potwierdziły zatem, iż wykonywanie przez strony wspólnie zrywki drzewa następowało w ramach pracowniczego zatrudnienia .

Wymaga podkreślenia ,iż deklarowane przez odwołującego obowiązki przed jego zatrudnieniem, jak i po rozwiązaniu umowy o pracę wykonywał sam zainteresowany. Potwierdził to Z. J. wskazując, że od 1997 roku prowadzi działalność gospodarczą, a pracownika zatrudnił ostatni raz w latach 90-tych. Potem już takiej potrzeby nie było. Co więcej, sam ubezpieczony, jak i płatnik składek przyznali, że skarżący wykonywał tożsame czynności jak dotychczas wykonywane w ramach prowadzonej przez skarżącego działalności gospodarczej.

Sąd co do zasady nie kwestionuje, że ubezpieczony mógł wykonywać pewne czynności na rzecz Zakładu Usług (...). Prowadzone przez skarżącego i zainteresowanego zakłady usług leśnych mają bowiem tożsamy przedmiot działalności, działają na terenie tego samego nadleśnictwa i współpracują z tym samym podmiotem – firmą (...) w P.. Mogli zatem z pewnością współtworzyć i kooperować na rzecz obopólnego dobra. Jednak nie można uznać, że czynili to w spornym okresie w reżimie prawa pracy, w sposób podporządkowany, zorganizowany i ciągły. Strony prowadząc tożsame zadaniowo zakłady usług leśnych (choć formalnie skarżący zawiesił w spornym okresie swoją działalność) działały wspólnie, lecz brak jest przekonujących dowodów, by współpraca ta polegała na podporządkowaniu charakterystycznym w stosunku pracy. Jak zainteresowany wskazał, pracowali obok siebie, a on sam nie musiał nadzorować pracy odwołującego, bo wiedział, że ten robi, co do niego należy.

Co warto w tym miejscu podkreślić, to fakt, na który wskazywali także świadkowie, że „wnioskodawca starał się o emeryturę pomostową”. Do jej uzyskania skarżący winien był udowodnić przesłankę wykonywania pracy w warunkach szczególnych po dniu 31 grudnia 2008r. w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych oraz rozwiązać stosunek pracy (art. 49 cyt. ustawy).

Zgromadzona w sprawie dokumentacja, obok zeznań świadków, odwołującego i zainteresowanego, świadczy o tym, że skarżący prowadzący nieprzerwanie od 1996 roku działalność gospodarczą nie spełniałby warunków do emerytury pomostowej gdyby nie zawarta, a następnie rozwiązana przez szwagra umowa o pracę z dnia 1.1.2016 roku na stanowisku pracy w warunkach szczególnych.

W tych okolicznościach twierdzenia wnioskodawcy i płatnika składek o konieczności zatrudnienia skarżącego spowodowanej zwiększonym zapotrzebowaniem na drewno w październiku 2016 roku po stronie Zakładu Usług (...) nie są wiarygodne. Zdaniem Sądu, nie wystąpiła żadna racjonalna potrzeba zatrudnienia skarżącego na stanowisku drwala – pilarza drzew. Trudno dać wiarę, iż właśnie w październiku 2016r. wymieniony postanowił rozwinąć działalność z racji wielkości zamówień . Po pierwsze, porównanie dochodów z poprzednich miesięcy 2016r. wskazuje, iż zdarzały się już okresy zwiększonej pracy. Po drugie, już w połowie października 2016r. Z. J. „zorientował się „, iż nie będzie dla skarżącego pracy, co skutkowało wypowiedzeniem umowy. Nie wytłumaczył jednakże, dlaczego jeszcze przed kilkunastoma dniami widział potrzebę zatrudnienia pracownika na czas nieokreślony. Z kolei skarżący utrzymywał, iż podjął zatrudnienie w ramach umowy o pracę, albowiem nie osiągał zadowolających dochodów z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej. Tymczasem , w ramach umowy o pracę ustalone zostało wynagrodzenie w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. Porównując zatem wysokość osiągniętych dochodów sytuacja finansowa jako pracownika nie uległa poprawie, wręcz nastąpiło obniżenie dochodów.

Powyższe pozwala na twierdzenie, że skarżący nie mógł i nie wykonywał pracy w reżimie prawa pracy tj. w sposób stały, zorganizowany i podporządkowany. Ze względu na wskazane okoliczności odwołujący nie pozostawał w dyspozycji Zakładu Usług (...) w sposób stały, zorganizowany i podporządkowany, charakterystyczny dla stosunku pracy. Kontakty łączące skarżącego z płatnikiem składek miały charakter biznesowy i działały jedynie na zasadzie wzajemności. Nierealny i nierzeczywisty był także nadzór płatnika składek nad poczynaniami wnioskodawcy, skoro jak przyznał, skarżący sam wiedział co robić.

W tym miejscu należy jedynie podkreślić, że organ rentowy ma rację uznając, że dokumenty pracownicze, na które odwołujący się powoływał nie mogą stanowić wiarygodnego dowodu potwierdzającego, że skarżący świadczył pracę

na rzecz płatnika. Prawdopodobnie także uznał, że zostały one przygotowane w celu wywołania mylnego przekonania, że odwołujący był zatrudniony jako pracownik, po to, by ubiegać się o prawo do emerytury pomostowej.

Biorąc powyższe za podstawę Sąd nie dał wiary stronom umowy z dnia 1.10.2016 roku w zakresie potencjalnych obowiązków skarżącego u płatnika składek, w tym w szczególności roli jaką miał tam pełnić w charakterze pracownika. Realna i logiczna ocena całokształtu okoliczności niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, iż strony umowy w istocie nie miały woli zawarcia umowy o pracę, a jedynie stwarzały pozory świadczenia pracy w reżimie pracowniczym.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że istotnymi przesłankami w zakresie ważności umowy są racjonalność zatrudnienia i potrzeba owego zatrudnienia. Zdaniem Sądu, w realiach rozpoznawanej sprawy po stronie płatnika składek nie zachodziła potrzeba zatrudnienia odwołującego, i to w charakterze drwala.

Zdaniem Sądu, ocena dowodów z zeznań świadków oraz z dokumentów, a także zeznań odwołującego i płatnika składek, pod kątem elementów stosunku pracy, o których mowa w art. 22 § 1 kp wskazuje na brak świadczenia przez ubezpieczonego pracy na rzecz zainteresowanego w sposób stały, zorganizowany i podporządkowany. Stąd zaś, jeśli nawet wnioskodawca wykonywał jakieś czynności na rzecz płatnika składek, to nie czynił tego w ramach pracowniczego stosunku pracy, a szeroko pojętej współpracy czy też umowy cywilnoprawnej.

Zawartej przez strony umowy oraz ważności zawartych w niej oświadczeń nie można oceniać wyłącznie przez pryzmat art. 353¹ kc, zgodnie z którym strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Zasada wolności umów nie może być wykorzystywana instrumentalnie, w szczególności do stworzenia zewnętrznych znamion realizowania umowy.

Zgodnie z treścią art. 83 § 1 kc nieważne jest takie oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Złożenie oświadczenia woli dla pozorów oznacza, że osoba, która takie oświadczenie składa nie chce, aby powstały skutki prawne jakie prawo wiąże ze składanym przez nią oświadczeniem woli. Brak zamiaru wywołania skutków prawnych oznacza, że osoba składająca oświadczenie woli nie chce wywołać żadnych skutków prawnych albo też chce wywołać inne skutki prawne, aniżeli wynikałoby to ze złożonego przez nią oświadczenia woli.

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21.05.2010 roku, I UK 43/10, czytamy, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. W momencie zawarcia umowy z dnia 1.10.2016 roku odwołujący zamierzał złożyć wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej zdając sobie sprawę z tego, że jako prowadzący działalność gospodarczą nie spełnia do niej warunków, a płatnik składek jako jego szwagier musiał o tym wiedzieć. To oznacza, że głównym powodem podpisania spornej umowy o pracę była chęć spełnienia warunków do uzyskania tego świadczenia. Tak też się stało, bowiem skarżący w dniu 16.11.2016 roku wniosek taki złożył.

Wprawdzie taki cel zawarcia umowy nie jest sprzeczny z prawem, czemu Sąd Najwyższy dał wyraz w wielu orzeczeniach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4.08.2005 roku, II UK 320/04; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7.07.2005 roku, II UK 275/04), niemniej Sąd ten również często podkreślał, że nieważną jest w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, taka umowa o pracę, która jest pozorną, gdy nie wiąże się z wykonywaniem tej umowy i gdy zgłoszenie do ubezpieczenia następuje tylko pod pozorem istnienia tytułu ubezpieczenia w postaci zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17.12.1996 roku, II UKN 32/96; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16.03.1999 roku, II UKN 512/98; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.02.2001 roku, II UKN 244/00; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21.04.1998 roku, II UKN 2/98). W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24.08.2010 roku, sygn.: I UK 74/10, stwierdzono bowiem, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę. Umowa o pracę nie

jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa umowę o pracę, której formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia. Innymi słowy, pozorną jest umowa o pracę, która stanowić miałaby podstawę ubezpieczenia społecznego, gdy osoba zawierająca taką umowę jako pracownik pracy tej w rzeczywistości nie świadczy lub wykonuje zatrudnienie na innej podstawie.

W tym stanie rzeczy, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc orzekł jak w wyroku.

/-/ SSO Beata Urbańska-Woike